

PLAN

**ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD
NESREĆA I KATASTROFA/U VANREDNIM SITUACIJAMA ZA
ODGOJNO OBRAZOVNE USTANOVE**

Sveobuhvatno planiranje pripremljenosti

Juli, 2018.

World Vision International je u Bosni i Hercegovini prisutan od 1994. godine. World Vision je prešao dug put: od pružanja humanitarne pomoći ratom zahvaćenim zajednicama, izgradnje porušenih domova, škola i vrtića, do osnaživanja zajednica kako bi se zajedničkim snagama poboljšao kvalitet života djece i njihovih porodica. Naša vizija je društvo po mjeri djece, zasnovano na uzajamnom povjerenju, koje svoj djeci pruža nadu, nudi im jednake mogućnosti i sposobljava ih da ostvare svoj puni potencijal.

Izdavač: World Vision International u BiH

Autor: M.A. Almir Beridan

Urednik: Almir Zulić, World Vision International u BiH

Voditeljica projekta: Amra Kurbegović, World Vision International u BiH

Lektor: Profis d.o.o., Sarajevo

Tehnička priprema i dizajn: Sabina Mrgan

Tisk: OFF-SET Tuzla

Tiraž: 300

Ova publikacija je urađena u okviru projekta "Škole skrojene za sigurno djetinjstvo"

SADRŽAJ

1. UVOD	7
1.1. Svrha Plana, principi, faze i način planiranja	7
1.2. Pojmovnik	8
2. OSNOVE PLANIRANJA – rizici i scenariji	13
3. Uloge organa i tijela jedinice lokalne samouprave u zaštiti i spašavanju/upravljanju nesrećama i katastrofama	15
3.1. Uloga načelnika/gradonačelnika	15
3.2. Uloga organa uprave/službi/odjeljenja jedinice lokalne samouprave	15
3.3. Uloga štaba civilne zaštite/za vanredne situacije jedinice lokalne samouprave	15
3.4. Uloga mjesne zajednice	16
4. PREVENCIJA	19
5. TRENING/OBUKE I VJEŽBE	21
5.1. Trening/obuke	21
5.2. Vježbe	21
6. EVALUACIJA	23
7. OPORAVAK - planiranje oporavka prije vanredne situacije/nesreće ili katastrofe	25
8. OPĆI PLAN ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE I KATASTROFE	27
8.1. Rano upozoravanje	27
8.2. Pripravnost, aktiviranje i narastanje snaga	28
8.2.1. Pripravnost	28
8.2.2. Aktiviranje i operacije štaba civilne zaštite/za vanredne situacije	28
8.2.3. Komandant štaba	30
8.2.4. Načelnik štaba	30
8.2.5. Personalni poslovi	30
8.2.6. Informacije/situacijska slika	30
8.2.7. Operacije	30
8.2.8. Logistika – upravljanje resursima	30
8.2.9. Odnosi s javnošću	30
8.2.10. Komunikacije	31
8.2.11. Nivoi aktiviranja i narastanja snaga u odgovoru na vanrednu situaciju/nesreću i katastrofu	31
9. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA U VANREDNIM SITUACIJAMA/NESREĆAMA I KATASTROFAMA	33
9.1. Dokumentiranje informacija	33
9.2. Situacijska slika o vanrednoj situaciji/nesreći ili katastrofi	33
9.3. Pregled resursa jedinice lokalne samouprave	33
10. KOMUNIKACIJA U SLUČAU VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE	35
11. OPERATIVNI ODGOVOR – pregled posebnih planova odgovora vezanih za konkretnе scenarije vanrednih situacija/nesreća i katastrofa	37
12. ANEKSI KOJI DOPUNJUJU I RAZRAĐUJU OPĆI PLAN ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE	39
Aneks I - Plan preventivnih mjera	41
Aneks II - Trenin i obuke	45
Aneks III - Vježbe	47
Aneks IVa – Obrazac za evaluaciju vježbi	49
Aneks IVb – Obrazac za evaluaciju obuka	50
Aneks V Popis operativnih snaga za provođenje mjera zaštite i spašavanja	53
Aneks VI Znakovi za uzbunjivanje u Federaciji Bosne i Hercegovine	55
Aneks VII Znakovi za uzbunjivanje u Republici Srpskoj	57
Aneks VIIIa Obrazac Rješenja o postavljenju komandanta, načelnika i članova štaba civilne zaštite	59
Aneks VIIIb Pregled članova i potencijalnih članova štaba – tabelarni prikaz	61
Aneks IX Obrazac prijedloga za proglašavanje stanja katastrofe/vanredne situacije	63
Aneks Xa Obrazac Odluke o proglašenju stanja katastrofe / vanredne situacije	65
Aneks Xb Obrazac Odluke o proglašenju prestanka vanredne situacije/stanja katastrofe	69
Aneks XI Primjer rasporeda 24-satnog rada članova štaba	73

PREGLED IZMJENA

Ovu tabelu potrebno je ažurirati nakon značajnih izmjena u ovom dokumentu.

R. broj	DATUM AŽURIRANJA / UNOŠENJA IZMJENA I DOPUNA	IZMJENE/SADRŽAJI (Poglavlje, naslov, stranica Plana)	IZMJENU IZVRŠIO (ime i prezime)
1.			
2.			
3.			
4.			

I. Uvod

I. UVOD

U uvodu se pozvati na propise – pravnu osnovu (zakon/i, uredba - metodologija, odluka o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja na nivou lokalne zajednice), plansku dokumentaciju (procjenu rizika, program razvoja i druge strateške dokumente na koje se naslanja), na osnovu koje se izrađuje Plan zaštite i spašavanja.

Opisati je li Plan zaštite i spašavanja usklađen s drugim planskim dokumentima na nivou općine (planovi koje izrađuju druge općinske/općinske/gradske službe/odjeljenja, javna i privatna preduzeća) i viših nivoa vlasti.

Opisati način donošenja Plana zaštite i spašavanja (ko, kada, ako je u pitanju izmjena Plana – zašto itd.).

Opisati na koji način i koliko se često Plan mora mijenjati i ažurirati, s tim da se izmjene rade u skladu s promjenama u organizaciji uslijed promjena obima rizika na nivou općine/grada, dok se ažuriranje radi stalno tj. kada dođe do promjene personalne evidencije, promjena brojeva telefona, adresa i dr.

Također navesti ko je radio na izradi Plana zaštite i spašavanja – navesti imena, prezimena, radno mjesto, službu ili naziv poslodavca (općina - služba, preduzeće itd).

Navesti gdje se Plan čuva i kada je usvojen. Po želji, skenirati i integrirati odluku načelnika u Plan.

I.I. Svrha Plana, principi, faze i način planiranja

Primjer: Svrha Plana zaštite i spašavanja je da objasni na koji će se način provesti upravljanje u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe i na koji će se način kapaciteti prioritizirati u situacijama kada svakodnevna sredstva, rutinske radnje i aktivnosti nisu više dovoljne.

Svrha Plana zaštite i spašavanja je da ojača sposobnost Općine/Grada _____ u prevenciji nesreća i katastrofa, uvijek kada je to moguće, i upravljanje, kada je to potrebno.

Plan je baziran na 4 principa:

Princip odgovornosti uprave jedinice lokalne samouprave - službe/odjeljenja: služba/odjeljenje koje svakodnevno obavlja poslove kojima se mogu spriječiti, odgovoriti ili otkloniti posljedice vanredne situacije/nesreće ili katastrofe; odgovorna je i za imenovanje svojih predstavnika u općinski/gradski štab civilne zaštite/za vanredne situacije.

Princip jednakosti: Procedure i nadležnosti u svakodnevnom funkcioniranju općinske/gradske uprave koje se u potpunosti primjenjuju i u slučaju nesreće ili katastrofe/vanredne situacije.

Princip predostrožnosti: U situacijama u kojima je nejasno ili dostupne informacije nisu potpune, podrazumijeva se podizanje nivoa pripravnosti na viši nivo, jer bi se niskim nivoom pripravnosti mogao ugroziti adekvatan odgovor. U slučaju da se utvrdi da se radi o opasnosti koja se manifestira u manjem intenzitetu, nivo pripravnosti može se lako spustiti na niži nivo da bi se spriječilo trošenje resursa.

Princip fleksibilnosti: Plan se može prilagođavati i primjenjivati na osnovu procjene potreba i date situacije.

Princip javnosti: Provođenje mjera i aktivnosti zaštite i spašavanja u nesrećama treba pratiti transparentnost i otvorenost prema javnosti kroz stalnu komunikaciju s medijima.

Princip usklađenosti: Podrazumijeva usklađenost Plana s drugim planskim dokumentima u zemlji, međunarodnim humanitarnim pravom, međunarodnim pravom o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od nesreća i katastrofa drugim međunarodnim dokumentima iz oblasti zaštite i spašavanja.

Princip integriranosti i koordinacije: Podrazumijeva interagencijsko i multidisciplinarno planiranje mjera prevencije, pripremljenosti, odgovora i oporavka po procijenjenim rizicima nastanka i prekograničnih efekata nesreća i katastrofa, uz punu vremensku i prostornu usklađenost planiranja i djelovanja uključenih institucija i organa po nastaloj opasnosti ili više njih.

Plan zaštite i spašavanja ima sveobuhvatan pristup jer uključuje sve kapacitete na nivou općine/grada od važnosti za zaštitu i spašavanje. Mnogi akteri na nivou općine/grada imaju izrađene svoje operativne planove zaštite i spašavanja koji detaljno opisuju postupanje u slučaju konkretne rizične situacije koji se integriraju u opći plan zaštite i spašavanja.

Plan zaštite i spašavanja spaja postojeće planove u duhu zajedničke saradnje i koordinacije djelovanja i povezuje djelovanje s višim nivoima vlasti i susjednim jedinicama lokalne samouprave u istom ili drugom entitetu i Distriktu Brčko.

Planiranje pripremljenosti predstavlja planiranje za nesreće i katastrofe na koje se ne može odgovoriti običnim resursima i rutinskim djelovanjem.

Svrha planiranja za svaku instituciju je jačanje sposobnosti u prevenciji nesreća, uvijek kada je to moguće, i njihovo upravljanje, kada je to potrebno. Drugim riječima, planiranjem pripremljenosti institucije nastoje postati otporne (engl. resilient) na nesreće i katastrofe/vanredne situacije. Planiranje se provodi kroz šest oblasti.

Imenovane osobe za izradu Plana zaštite i spašavanja provode planiranje kroz šest oblasti. Slijedi njihovo kratko objašnjenje:

1. osnove planiranja – zasnovane su na procjeni rizika i scenarijima rizika kojima se pomaže planiranje u ostalim oblastima;
2. prevencija – mjere koje mogu sprječiti nesreće i katastrofe/vanredne situacije ili smanjiti vjerovatnoću i posljedice;
3. trening, obuke, vježbe – treninzi i obuke provode se za zaposlenike koji su uključeni u odgovor na nesreće i katastrofe/vanredne situacije. Vježbe provode sve službe, organizacije i preduzeća koji su uključeni u zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara;
4. evaluacija – provodi se u cilju korištenja izvučenih pouka iz vanrednih situacija/nesreća, katastrofa i vježbi;
5. oporavak – obnova i unapređenje, po potrebi, objekata, egzistencije i uvjeta življenja u lokalnim zajedicama pogodjenim katastrofom, uključujući i napore na smanjenju faktora rizika od katastrofa;
6. opći plan odgovora na vanredne situacije/nesreće i katastrofe – razrađuju ga posebni planovi i aneksi – objašnjavaju koje se mjere, aktivnosti i zadaci poduzimanju u odgovoru na vanrednu situaciju/nesreću ili katastrofu.

Fokalna tačka za upravljanje nesrećama i katastrofama/vanrednim situacijama je štab civilne zaštite/za vanredne situacije jedinice lokalne samouprave. Štab se popunjava zavisno od specifične nesreće ili katastrofe/vanredne situacije. Sve organizacijske jedinice čije je redovno provođenje nadležnosti ugroženo nesrećom ili katastrofom/vanrednom situacijom moraju djelovati i izvan radnog vremena, a djelovat će uz podršku štaba i drugih organizacijskih jedinica općinske/gradske uprave.

1.2. Pojmovnik

Sljedeće definicije date su u cilju osiguravanja razumijevanja i korištenja pojmoveva u pravilnom kontekstu. Ove definicije trebaju se koristiti u smislu izrade Plana zaštite i spašavanja.

Zaštita i spašavanje	Oblik pripremanja i učešća nosilaca poslova i zadataka zaštite i spašavanja u odgovoru na nesreće i katastrofe.
Civilna zaštita	Planski organiziran dio sistema zaštite od nesreća i katastrofa/vanrednih situacija koji obuhvata organiziranje, pripremanje i učešće građana, preduzeća i drugih pravnih lica i profesionalnih službi, organizacija i udruženja na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i životne okoline od nesreća i katastrofa, te njihovih posljedica. Civilna zaštita je humanitarne i nevojne prirode.
Nesreća/vanredna situacija	Događaj koji je prouzrokovani iznenadnim djelovanjem sa ili bez čovjekovog utjecaja, koji ugrožava zdravlje ili život ljudi, životinja, uzrokuje štetu na materijalnim dobrima i životnoj okolini. Podrazumijeva nesreće prirodnog porijekla ili nesreće/vanredne situacije koje je prouzrokovao čovjek.
Katastrofa	Ozbiljan poremećaj funkciranja zajednice ili društva izazvan široko rasprostranjenim ljudskim, materijalnim, ekonomskim ili okolišnim gubicima koji premašuju sposobnost pogodjene zajednice ili društva da savladaju datu situaciju upotrebom vlastitih resursa. Predstavlja rezultat kombinacije opasnosti, uvjeta ranjivosti i nedovoljnih kapaciteta ili mjera da se smanji potencijalno negativna posljedica tog rizika.

Prevencija	Poduzimanje mjera i aktivnosti kojima se smanjuje ili sprečava mogućnost nastanka opasnosti, odnosno smanjuju posljedice vanredne situacije/nesreće ili katastrofe.
Pripravnost	Pravovremeno poduzimanje svih aktivnosti kojima se povećava i unapređuje efikasnost i djelotvornost operativnih i ostalih zakonom utvrđenih snaga i sredstava za odgovor na vanrednu situaciju/nesreću ili katastrofu, što uključuje i privremenu evakuaciju ljudi i imovine s ugroženih lokacija.
Pripremljenost	Znanja i sposobnosti koje su razvile vlasti, profesionalne organizacije za odgovor i oporavak, zajednice i pojedinci kako bi mogli efikasno predvidjeti, odgovoriti i oporaviti se od utjecaja vjerovatne, neposredne ili buduće opasnosti.
Odgovor	Pružanje pomoći ili intervencija u toku ili neposredno nakon nesreće ili katastrofe/ vanredne situacije radi očuvanja života i osnovnih životnih potreba pogodjenog stanovništva.
Oporavak	Obnova i unapređenje, po potrebi, objekata, egzistencije i uvjeta življenja u zajednicama pogodjenim katastrofom, uključujući i napore na smanjenju faktora rizika od katastrofa. Zadatak oporavka putem sanacije i obnove počinje ubrzo nakon završetka faze vanredne situacije/nesreće i katastrofe, a treba se zasnivati na već postojećim strategijama i politikama koje osiguravaju jasne institucionalne odgovornosti za aktivnosti na oporavku i omogućavaju učešće javnosti. Programi oporavka, zajedno s većom svijesti javnosti i angažmanom nakon katastrofe pružaju vrijednu priliku za izradu i provođenje mjera za smanjenje rizika od nesreća i katastrofa/vanrednih situacija i primjenu principa unaprijeđene ponovne izgradnje (engl. Build Back Better).
Koordinacija	Osiguravanje vremenske i prostorne usklađenosti djelovanja svih učesnika, a u aktivnostima zaštite i spašavanja od nesreća i katastrofa/vanrednih situacija po etapama provođenja poslova i zadatka, kao i njihovo pravovremeno obavještavanje. Koordiniranjem se osigurava efikasna komunikacija, uvezivanje i međusobno djelovanje nosilaca i snaga zaštite i spašavanja u svrhu provođenja zaštite i unapređenja humanitarnih principa, izbjegavanja konkurenциje i dupliranja te ostvarivanja zajedničkih ciljeva.
Ugroženost	Uvjeti određeni fizičkim, socijalnim i ekonomskim faktorima ili procesima životne sredine koji podižu podložnost zajednice na utjecaj opasnosti.
Procjena ugroženosti	Kontinuirana, ali i situacijska procjena prisustva i utjecaja elemenata rizika na sigurnost ljudi, njihove imovine (uključujući i domaće životinje) i okoliša.
Izloženost hazardu	Broj, tipovi, kvalitet i monetarna vrijednost različitih vrsta materijalnih dobara ili infrastrukture i života koji mogu biti podložni nepoželjnim opasnostima koji mogu nanijeti fizičke povrede. Izloženost je samo kvantifikacija rizika u identificiranoj zoni hazarda.
Rizik	Mogućnost štetnih posljedica ili očekivanih gubitaka (mrтvih, povrijeđenih, svojine, domaćinstava, poremećaj u ekonomskoj aktivnosti ili uništavanje životne sredine) koji su nastali iz interakcije između prirodnih ili ljudski uzrokovanih opasnosti i uvjeta ugroženosti.
Konvencionalno, rizik je izražen formulom:	
Rizik = opasnosti x ranjivost.	
Neke discipline također uključuju koncept iskazivanja radi usmjeravanja posebno ka fizičkim aspektima ugroženosti. Pored iskazivanja mogućnosti fizičke povrede, ključno je prepoznati da su rizici inherentni ili mogu biti kreirani ili postojati u sklopu društvenog sistema. Ovo je važno radi razmatranja društvenog konteksta u kojem se rizici dešavaju i da ljudi stoga ne moraju neophodno dijeliti istu percepciju rizika i njegovih osnovnih uzroka.	
Procjena - analiza rizika	Metodologija određivanja prirode i obima rizika putem analiziranja potencijalnih opasnosti i procjena postojećih uvjeta ugroženosti koji mogu predstavljati potencijalnu prijetnju ili uzrokovati štetu ljudima na imovini, domaćinstvima i životnoj sredini od kojih oni zavise.

Proces vođenja procjene rizika baziran je na pregledu i tehničkih karakteristika opasnosti kao što su njena lokacija, intenzitet, frekvencija i vjerovatnoća, a također i analizi fizičkih, socijalnih, ekonomskih i ekoloških dimenzija ugroženosti i izloženosti, dok se posebno uzimaju u obzir kapaciteti suočavanja pogodni za scenarije rizika.

Hazard

Opasnost, pojava, aktivnost koja uzrokuje vanrednu situaciju/nesreću ili katastrofu; potencijalno štetan fizički događaj, fenomen ili ljudska aktivnost koja može prouzrokovati gubitke života ili povrede, oštećenja imovine, socijalne i ekonomske poremećaje ili oštećenja životne sredine.

Hazardi mogu uključivati latentne uvjete koji mogu predstavljati buduće prijetnje i mogu imati različite korijene: prirodne (geološke, hidrometeorološke i biološke) ili biti izazvani ljudskim procesima (uništavanje životne sredine i tehnološke opasnosti). Hazardi mogu biti pojedinačni, sekvenčni ili kombinirani u svom porijeklu ili efektima. Svaki je hazard karakterističan po svojoj lokaciji, intenzitetu, frekvenciji i vjerovatnoći.

Ranjivost

Slabost koju eksplloatira hazard kako bi negativno utjecala na resurs ili organizaciju; podložnost povredi ili šteti od hazarda, sinonim za „slabost“. Ranjivost se najčešće izražava kao pokazatelj utjecaja hazarda. Ranjivost je moguće procijeniti za pojedinačne strukture, određene sektore ili odabrana geografska područja, npr. područja s najvećim potencijalom za razvoj ili već razvijena područja uz ona podložna hazardu. Procjene ranjivosti predstavljaju sistematsko ispitivanje građevinskih elemenata, objekata, grupe stanovništva ili komponenata ekonomije kako bi se identificirali elementi podložni šteti koja nastaje uslijed efekata prirodnih i drugih hazarda.

Identifikacija rizika

Identifikacija rizika ima za svrhu određivanje rizika koji utječu na instituciju ili organ. Identifikacija rizika je proces koji sadrži identifikaciju rizičnih objekata i identifikaciju događaja.

Matrica rizika

Matrica rizika je dijagram koji se sastoji od dimenzija učestalosti i posljedica. Matrica rizika može se koristiti za dobivanje pregleda nad različitim rizicima.

Scenarij

Scenarij je zamišljena nesreća/vanredna situacija/događaj, koji služi za rasvjetljavanje mogućeg razvoja rizika u praksi, u smislu toka događaja i posljedica.

2. OSNOVE PLANIRANJA – rizici i scenariji

2. OSNOVE PLANIRANJA – rizici i scenariji

Pod upravljanjem rizikom od nesreća i katastrofa podrazumijeva se sistematski proces korištenja organizacije i operativnih vještina i kapaciteta za provođenje strategija, programa i unapređenje kapaciteta za suprotstavljanje kako bi se smanjile štetne posljedice i mogućnost pojave katastrofe.

Radi se, dakle, o organizacijskom zajedničkom djelovanju:

- institucija na različitim nivoima vlasti i stručnjaka;
- organizacija (vatrogastva, spasilačkih službi, dobrotvornih organizacija i dr.);
- privrednih društava;
- akademske i naučne zajednice;
- građana

da bi se spriječile/svele na minimum ili da bi se odgovorilo na prijeteće ili već nastupile posljedice po ljude, imovinu, okoliš i infrastrukturu. Pravilno provođenje Plana zaštite i spašavanja predstavlja garant za funkcionalno upravljanje vanrednim situacijama/nesrećama i katastrofama. Ono ovisi o kvalitetu blagovremenog zajedničkog djelovanja i provođenja odgovarajućih mera. Plan zaštite i spašavanja razrađuje konkretnе zadatke, mjere i aktivnosti koje poduzimaju relevantni akteri od značaja za zaštitu i spašavanja u slučaju nastupanja vanredne situacije/nesreće ili katastrofe predviđenog procjenom rizika i scenarija rizika.

Analiza rizika općine/grada _____ pokazala je da su sljedeći rizici i scenariji kao mogući i relevantni za planiranje:

- (Navesti rizike iz Procjene)
-
-
-

Navesti rizike koji su analizirani u procjeni rizika. Također navesti tabelu sa scenarijima rizika uz kratki opis da bi se u skladu s time mogle planirati mjere, aktivnosti, zadaci i postupci. Tekst iznad može se modificirati i prilagođavati po vlastitim uvjerenjima i potrebama.

Plan zaštite i spašavanje zasniva se na identificiranim scenarijima vanrednih situacija/nesreća i katastrofa koji se procjenjuju kroz sljedeće kriterije:

- vjerovatnoća nastupanja,
- posljedice po ljude, okoliš, imovinu i infrastrukturu,
- potrebni resursi/znanja/kompetencije,
- sposobljenost spasilačkih i drugih službi.

Rezultat procjene na osnovu navedenih kriterija usklađena je osnova za planiranje u skladu s mogućim scenarijima vanrednih situacija/nesreća i katastrofa.

3. Uloge organa i tijela jedinice lokalne samouprave u zaštiti i spašavanju/upravljanju nesrećama i katastrofama

3. Uloge organa i tijela jedinice lokalne samouprave u zaštiti i spašavanju/upravljanju nesrećama i katastrofama

Jedinica lokalne samouprave mora biti u stanju obavljati svoje nadležnosti i u slučaju vanrednih situacija/nesreća i katastrofa. Načelnik/gradonačelnik zajedno sa službama/odjeljenjima odgovorni su za nesmetano provođenje Plana zaštite i spašavanja kao i njegovu provjeru kroz vježbe i obuke i u tu svrhu osiguravaju potrebnu organizaciju, opremu, osoblje, prostor i sisteme koji stoje na raspolaganju u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe.

3.1. Uloga načelnika/gradonačelnika

- Donosi Procjenu rizika za područje jedinice lokalne samouprave;
- donosi Plan zaštite i spašavanja od nesreća i katastrofa/u vanrednim situacijama;
- donosi Odluku o proglašenju stanja vanredne situacije/katastrofe i određuje snage i sredstva s područja jedinice lokalne samouprave za prevenciju, ublažavanje i otklanjanje štetnih posljedica nesreće i katastrofe/vanredne situacije;
- osigurava planirana finansijska sredstva u budžetu za provođenje preventivnih mjera, operativnih mjera odgovora i oporavka/otklanjanja posljedica;
- formira strukture zaštite i spašavanja;
- formira i aktivira komisiju jedinice lokalne samouprave za utvrđivanje i procjenu šteta;
- koordinira i prati rad svih službi/odjeljenja za upravu jedinice lokalne samouprave s aspekta zaštite i spašavanja.

3.2. Uloga organa uprave/službi/odjeljenja jedinice lokalne samouprave

- Izvršavaju i osiguravaju izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata kao i Plana zaštite i spašavanja od nesreća i katastrofa/vanrednih situacija;
- postupaju po naredbama štaba civilne zaštite/za vanredne situacije jedinice lokalne samouprave;
- stavljaju na raspolaganje odgovarajući broj stručnih i drugih osoba štabu civilne zaštite/za vanredne situacije jedinice lokalne samouprave;
- provode mjere zaštite i spašavanja, prate stanje zaštite i predlažu mјere za razvoj i unapređenje u oblasti za koju su osnovani i odgovorni su za stanje te zaštite;
- razrađuju zadatke od značaja za zaštitu i spašavanje u svojim godišnjim planovima rada.

3.3. Uloga štaba civilne zaštite/za vanredne situacije jedinice lokalne samouprave

U cilju efikasnog provođenja mjera, zadataka i aktivnosti štab:

- u slučaju nesreće/vanredne situacije ili neposredne opasnosti od nastupanja katastrofe organizira vanrednu sjednicu štaba, gdje shodno stanju na terenu i procjeni utvrđuje pravce mogućeg djelovanja;
- kada načelnik/gradonačelnik proglaši stanje vanredne situacije/katastrofe, organizira vanrednu sjednicu štaba;
- pokreće organizirani/interventni sistem zaštite i spašavanja, te kontinuirano vrši analize i procjene stanja na terenu;
- aktivira 24/7 rad Operativnog centra civilne zaštite (u prošrenom sastavu) u svrhu prikupljanja, obradivanja i proslijđivanja informacija i podataka od značaja za zaštitu i spašavanje;
- uzbunjuje, upozorava i organizira uspostavljanje komunikacija i veza (radio i TV, telefonske, mobilne i informacijske veze);
- donosi naredbu o angažiranju snaga i sredstava civilne zaštite, organa uprave, pravnih lica i drugih institucija, mjesnih zajednica i građana i njihovih sredstava, na zadacima zaštite i spašavanja;
- donosi naredbu o provođenju odgovarajućih mјera zaštite i spašavanja i određuje snage i sredstva koje će provoditi te mјere;
- u toku faze spašavanja i faze oporavka/otklanjanja posljedica neprekidno vrši usmjeravanje i raspoređivanje snaga i sredstava na područja na kojima je njihovo angažiranje potrebno i određuje mјere i aktivnosti koje treba poduzeti;
- usmjerava, organizira i provodi zaštitu i spašavanje života, imovine u privatnom i javnom vlasništvu i okoliša;

- organizira dežurstvo civilne zaštite na području jedinice lokalne samouprave;
- formira stručne komisije s posebnim zadatkom u cilju utvrđivanja stvarnog stanja na terenu izazvanog vanrednom situacijom/nesrećom ili katastrofom;
- na osnovu izvještaja stručnih komisija, a po procjeni utvrđenih prioriteta, angažira odgovarajuće snage i sredstva u cilju oporavka odnosno otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih opasnosti;
- donosi naredbu o evakuaciji ljudi i materijalnih dobara s ugroženog područja na teritoriji jedinice lokalne samouprave;
- pri provođenju evakuacije ostvaruje saradnju s policijskom stanicom, Crvenim krstom, dobrotvornim organizacijama i privrednim društvima;
- ostvaruje saradnju sa svim subjektima zaštite i spašavanja neophodnim za saniranje posljedica nesreće ili katastrofe/ vanredne situacije;
- uspostavlja i vodi preciznu evidenciju o angažiranoj mehanizaciji, izdatim nalozima za materijal, gorivo, sredstva i opremu i vrši presjeke nastalih troškova i sl.;
- organizira privremenim smještaj ugroženog stanovništva;
- organizira, koordinira i prati prijem i distribuciju artikala hrane, osnovnih životnih namirnica i odjeće za ugrožene građane;
- organizira smještaj i ishranu pripadnika spasilačkih službi koje djeluju na području jedinice lokalne samouprave;
- organizira, usmjerava, koordinira i vrši osposobljavanje/prohodnost lokalnih putnih komunikacija oštećenim klizištima, bujičnim vodama, visokim snijegom i dr.;
- organizira i provodi opsežnu akciju čišćenja i uklanjanja mulja iz poplavljenih područja;
- organizira i provodi opsežnu akciju uklanjanja krutog otpada (namještaja i sl.) iz poplavljenih područja;
- organizira i provodi protivepidemijske mjere zaštite/opsežnu akciju dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije na kompletном poplavljenom području;
- organizira pranje svih lokalnih putnih komunikacija koje su bile zamuljene sa svim raspoloživim snagama koje u svom posjedu imaju cisterne;
- organizira i provodi opsežnu akciju ispitivanja ispravnosti vode za piće na kompletnom području jedinice lokalne samouprave, u sistemu vodosnabdijevanja i izvan njega;
- organizira i šalje u ispomoć specijalne i druge timove na zahtjev pogođenih jedinica lokalne samouprave u BiH;
- organizira i provodi akciju snabdijevanja pitkom vodom u ugroženim naseljima;
- uspostavlja organizaciju neprestanih preventivnih zdravstvenih i higijensko-epidemioloških akcija;
- kontinuirano vrši informiranje javnosti o stanju na terenu i provođenju spasilačkih akcija;
- organizira provođenje pojačanih mera zaštite imovinske i lične sigurnosti, javnog reda i mira na ugroženim područjima;
- rukovodi akcijom zaštite i spašavanja do momenta kad se stvore uvjeti za normalno odvijanje života i rada na ugroženom području.

3.4. Uloga mjesne zajednice

- U Statutu mjesne zajednice utvrđuje organizaciju i provođenje preventivnih, operativnih mjera odgovora i mera odgovora/sanacionih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za područje mjesne zajednice;
- za područje mjesne zajednice organizira i osposobljava građane za provođenje zadataka i mera zaštite i spašavanja od nesreća i katastrofa;
- za područje mjesne zajednice planira, organizira i provodi odgovarajuće mjeru zaštite i spašavanja;
- uspostavlja stalnu komunikaciju sa štabom civilne zaštite jedinice lokalne samouprave;
- brine o sredstvima i opremi koje stavlja na raspolaganje štaba u svrhu provođenja aktivnosti na otklanjanju posljedica vanrednih situacija/nesreća i katastrofa;
- organizira i osigurava prihvat i zbrinjavanje građana i njihovih materijalnih dobara;
- organizira i održava red i mir za vrijeme trajanja vanredne situacije/nesreće ili katastrofe;
- osigurava informiranje svojih mještana o posljedicama i mjerama koje poduzima štab jedinice lokalne samouprave;
- organizira uređenje i čišćenje postojećih kanala za odvodnju površinskih voda;

- organizira iskop novih kanala u cilju kanalisanja otjecanja površinskih voda i čišćenje i otčepljenje propusta duž kanala na području svoje mjesne zajednice;
- organizira čišćenje mulja i naplavina iz dvorišta i putnih komunikacija u svojoj mjesnoj zajednici;
- organizira uređenje bankina duž puteva, radi zaštite asfaltne i druge podloge;
- organizira uređenje stradalih makadamskih puteva;
- organizira i vrše sve druge zadatke koji su po procjeni potrebni u svrhu otklanjanja posljedica nesreća i katastrofa/vanrednih situacija.

4. PREVENCIJA

4. PREVENCIJA

Cilj prevencije je ili potpuno izbjegći vanredne situacije/nesreće ili katastrofe, smanjiti vjerovatnoću da se mogu desiti ili smanjiti posljedice do nivoa koji je prihvatljiv, gdje će se moći riješiti normalnim operativnim procedurama, bez aktiviranja planova za zaštitu i spašavanje.

Planiranje pripremljenosti u oblasti prevencije jedinica lokalne samouprave vrši kroz pristup zasnovan na riziku. Na taj se način određuju prihvatljivi i neprihvatljivi rizici i stavlja akcent na sljedeća tri pitanja:

1. Koji su rizici neprihvatljivi i kako potpuno smanjiti posljedice, izbjegći/spriječiti/smanjiti vjerovatnoću da se mogu desiti vanredne situacije/nesreće i katastrofe?
 - Navesti rizike iz procjene rizika
 -
 -
2. Na koji se način može spriječiti nastupanje nesreće/vanredne situacije?
 - planiranjem;
 - treningom/obukom, vježbama;
 - materijalno-tehničkim opremanjem i
 - kadrovskom popunom.
3. Na koji se način prevencija može integrirati u planske inicijative Općine/Grada?

Sačinjavanjem i dosljednom implementacijom Strategije/Programa razvoja zaštite i spašavanja, te adekvatnih godišnjih planova, planiranjem budžeta i donacija.

Prilikom izbora rizika koji su neprihvatljivi fokus je stavljen na relativno rijetke, ali potencijalno ozbiljne nesreće/vanredne situacije. Za svaki od izabranih rizika u Aneksu I, koji je dio ovog Plana, naveden je plan preventivnih mjeru koje će se poduzeti da bi se rizik sveo na što manji mogući nivo.

5. TRENING/OBUKE I VJEŽBE

5. TRENING/OBUKE I VJEŽBE

Općina/Grad mora osigurati da njene snage/kadrovi zaštite i spašavanja posjeduju neophodne vještine za obavljanje djelatnosti i zadataka iz ovog plana zaštite i spašavanja.

5.1. Trening/obuke

Način, nivo i vrste obuke dati su u Planu treninga i obuka u Aneksu II, koji je dio ovog plana.

5.2. Vježbe

Svrha provođenja vježbi je provjera i razvijanje funkcionalnosti snaga na području općine/grada za slučaj vanredne situacije/nesreće ili katastrofe. Na nivou općine/grada trebaju se redovno provoditi različite vrste vježbi kao što su:

- vježbe procedura (uspostavljanje veze putem telefona s članovima štaba – svakodnevno; ažuriranje kontakt-podataka – mjesечно; provjera funkcionalnosti komunikacijskih tehnologija – svakodnevno; evakuacija građevina od javnog interesa (zgrada gdje su smješteni općinska/gradska uprava, škole, starački domovi, bolnice i domovi zdravlja, ambulante, vrtići, institucije, preduzeća s većim brojem zaposlenih, trgovачki centri, proizvodni pogoni, višespratni stambeni objekti – jednom godišnje);
- vježbe dilema (diskusija ili komandne štabne vježbe – poludnevne vježbe - jednom godišnje);
- vježbe upravljanja u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe (provjera uloge snaga tokom vanredne situacije/nesreće ili katastrofe uslijed obavljanja svakodnevnih obaveza i zadataka – jednom godišnje);
- sveobuhvatne vježbe – vježbe u punom obimu (najintenzivniji trening i provjera operativnog osoblja – jednom godišnje).

Ko treba učestvovati u vježbama i šta se treba uvježbavati navedeno je u Planu vježbi u Aneksu III, koji je dio ovog plana.

6. EVALUACIJA

6. EVALUACIJA

Nakon nesreća i katastrofa/vanrednih situacija i vježbi na nivou jedinice lokalne samouprave provodi se evaluacija upravljanja nesrećom i katastrofom/vanrednom situacijom. U svrhu evaluacije uspostavlja se nezavisna grupa za evaluaciju. Grupa uspostavlja evaluacijske kriterije. Nakon evaluacije grupa pravi zaključke u formi informacije, nakon čega se daju preporuke za poboljšanje koje se unose u planove prevencije, treninga/obuka i vježbi i plan odgovora na nesreće i katastrofe/vanredne situacije.

Cilj evaluacije treba biti dobijanje uvida u efikasnost i ispunjavanje postavljenih ciljeva tokom vježbi.

Sljedeći faktori trebaju se uključiti u evaluaciju:

- pokrenute preventivne mjere,
- je li osoblje posjedovalo potrebne kompetencije,
- koji se planovi, standardni operativni postupci i drugi akti/dokumenti trebaju revidirati i dopuniti,
- je li se upravljanje nesrećom/vanrednom situacijom moglo uraditi na neki drugi način,
- je li se tokom odgovora na nesreću ili katastrofu/vanrednu situaciju mogla koristiti druga oprema, sistemi, tehnologije itd.

Evaluacija počinje na samom početku i završava neposredno nakon nesreće/vanredne situacije ili vježbe. Razlog za to je što je kvalitet evaluacije veći kada su iskustva učesnika svježa i činjenica je da oni koji donose odluke neće prihvati zaključke i preporuke ukoliko prođe mnogo vremena nakon nesreće/ vanredne situacije ili vježbe.

Da bi se smanjilo vrijeme reakcije, jedinica lokalne samouprave profitira od pripremanja općeg evaluacijskog koncepta sa smjernicama koji opisuje kako nastoji poduzeti i provesti evaluaciju vježbi i obuka na osnovu obrazaca koji su dati u Aneksu IVa i IVb Plana, a koji se mogu po potrebi prilagođavati ciljevima koji se žele postići vježbom ili obukom. Opći evaluacijski koncept prilaže se uz Plan. Aspekti koje jedinica lokalne samouprave uzima u obzir u toku izrade općeg evaluacijskog koncepta uključuju:

- Ko treba izvršiti evaluaciju? – Određuju se osobe koje će raditi evaluaciju. Evaluaciju provode osobe koje su zadužene za određene zadatke tokom nesreće/vanredne situacije. Postoje također preporuke da evaluaciju rade saradnici koji nisu bili direktno uključeni u aktivnosti pripremanja vježbe ili obuke (da bi se izbjegla pristranost). Na kraju, u nekim slučajevima bilo bi korisno koristiti vanjske partnere (time se garantira formalna nezavisnost, optimizacija resursa, ili kada je potrebno, znanje nekog specijaliste).
- Kriterij evaluacije. Procjena održivosti, učinkovitost itd. mogu se povezati s mnogim aspektima djelovanja tokom nesreće/vanredne situacije ili vježbe.
- Evaluacijski proces. Svaki vid evaluacije mora biti dizajniran u skladu s nesrećom/vanrednom situacijom ili vježbom koja je predmet evaluacije. Različitim elementima procesa može se pristupati na različite načine.

7. OPORAVAK - planiranje oporavka prije vanredne situacije/ nesreće ili katastrofe

7. OPORAVAK - planiranje oporavka prije vanredne situacije/nesreće ili katastrofe

Planiranje oporavka prije vanredne situacije/nesreće ili katastrofe bazirano je na scenarijima nesreća/vanrednih situacija, a ne na trenutnom stanju. Prepostavljanjem potencijalnih hazarda i identifikacijom ranjivosti može se stvoriti slika o uvjetima koji će nastupiti u ciljevima i aktivnostima koje se trebaju poduzeti.

Planiranje oporavka prije vanredne situacije/nesreće vrši se na lokalnom nivou (pomaže višim nivoima vlasti da usmjeri lokalne potrebe, prioritete i dugoročno planiranje koje pokreće procese oporavka kada je potrebna pomoć s državnog nivoa ili međunarodna pomoć); na entitetskom nivou (pomaže kada su lokalni kapaciteti nedovoljni i preopterećeni) i državnom nivou (pruža pomoć u vidu koordinacije, angažiranja oružanih snaga i međunarodne pomoći). Usmjeravanje pomoći koja se traži od vanjskih partnera koji omogućuju međunarodnu pomoć postiže se efikasnom koordinacijskom strukturu i jasnim poznavanjem i razumijevanjem postojećih kapaciteta i nedostataka.

Efikasan i održiv plan oporavka prije nesreće ili katastrofe podrazumijeva donošenje niza odluka o realizaciji Programa/Strategije razvoja zaštite i spašavanja jedinice lokalne samouprave kako bi se:

- povećala otpornost na nesreće;
- procijenile potrebe, mobilizirali resursi, osigurala odgovornost i koordinacija širokog kruga aktera za oporavak;
- identificirali i izgradili kapaciteti, te nabavila nedostajuća materijalno-tehnička sredstva;
- pružila odgovarajuća obuka, trening i vježbe.

8. OPĆI PLAN ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE I KATASTROFE

8. OPĆI PLAN ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE I KATASTROFE

Opći plan odgovora na vanredne situacije/nesreće i katastrofe objašnjava koje se mjere, aktivnosti i zadaci poduzimanju u odgovoru na vanrednu situaciju/nesreću ili katastrofu. Plan odgovora na vanredne situacije/nesreće i katastrofe osigurava provođenje nadležnosti, zadataka i održavanje kritičnih funkcija jedinice lokalne samouprave u slučaju vanredne situacije/nesreća i katastrofa. Plan je zasnovan na principu odgovornosti uprave jedinice lokalne samouprave službe/odjeljenja. Svaka služba/odjeljenje dužno je voditi računa o kontinuitetu svojih zadataka, pa i u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe.

8.1. Rano upozoravanje

Pravilno i blagovremeno rano upozoravanje o opasnosti najefikasnija je metoda za pripremanje lokalne zajednice za eventualno nastupanje vanredne situacije/nesreće ili katastrofe. Rano je upozoravanje postupak koji pokreće služba/odjeljenje civilne zaštite preko operativno-komunikacijskog centra, kojim se skreće pažnja dijela ili cijelokupne lokalne zajednice kako bi se na vrijeme poduzele radnje smanjenja posljedica po ljudi i materijalna dobra. Izvori upozoravanja proizlaze iz izvještaja koje dostavljaju građani, mjesne zajednice, operativni centri (u Federaciji BiH operativni centar kantona, u Republici Srpskoj operativni centar Područnog odjeljenja civilne zaštite Republičke uprave civilne zaštite RS), ili operativni centar susjedne jedinice lokalne samouprave. Izvor informacija navedenih centara zasniva se na informaciji koju im dostavljaju:

- hidrometeorološki zavodi,
- agencije za vode,
- Operativno-komunikacijski centar BiH – 112,
- sredstva javnog informiranja (radio i televizija).

Na osnovu prikupljenih informacija operativno-komunikacijski centar jedinice lokalne samouprave po usaglašenoj proceduri uzbunjuje snage zaštite i spašavanja. U slučaju opasnosti redoslijed angažiranja snaga zaštite i spašavanja je sljedeći, s time da se snage mogu obavještavati i u isto vrijeme:

- a) služba/odjeljenje civilne zaštite jedinice lokalne samouprave;
- b) operativne snage zaštite i spašavanja (jedince civilne zaštite, vatrogasci, medicinske i veterinarske službe, nevladine i dobrovorne organizacije i druge službe i privredna društva od interesa za zaštitu i spašavanje);
- c) susjedne jedinice lokalne samouprave;
- d) štab civilne zaštite/za vanredne situacije jedinice lokalne samouprave;
- e) viši nivoi vlasti – entitetske uprave civilne zaštite (kantonalna uprava civilne zaštite u Federaciji BiH),
- f) stanovništvo na ugroženim područjima,
- g) Oružane snage BiH u skladu s propisima i procedurama i
- h) snage za zaštitu i spašavanje susjednih i drugih država u skladu s propisima i procedurama u Bosni i Hercegovini i međunarodnim sporazumima i procedurama.

Obavještavanje i upozoravanje o opasnosti sadrži sljedeće informacije:

- vrstu i intenzitet opasnosti,
- ugroženo područje, lokacije i kategorije (ljudi, imovina, infrastruktura, okoliš) po scenariju rizika iz procjene rizika,
- potrebno poduzimanje mjera ublažavanja posljedica po planu koji se odnosi na određenu opasnost (poplave, bujične poplave, požar, eksplozija, klizišta itd.).

Prilikom obavještavanja i upozoravanja navedenih snaga i subjekata koriste se sljedeći aneksi plana, koji se odnose na pregled i kontakt podatke operativnih snaga zaštite i spašavanja:

- Aneks V – Popis operativnih snaga za provođenje mjera zaštite i spašavanja,
- Aneks VIIIb – Popis članova Štaba.

Ukoliko se radi o opasnostima koje u kratkom periodu mogu pogubno djelovati na živote i zdravlje stanovništva, imovinu, infrastrukturu i okoliš putem svih sredstava (sirene, lokalna televizijska ili radiostanica, zvučnici i zvona na vjerskim objektima, putem prethodno određenih osoba u mjesnim zajednicama, sms-poruka, internet stranice, web-portali, aplikacija na mobilnim telefonima i dr.) izdaje se upozorenje građanima ili daje znak za uzbunjivanje. Znakovi za uzbunjivanje sirenama dati su u Aneksim VI i VII, koji su dio ovog Plana.

U slučaju pojave opasnosti upotrebljavaju se sljedeći znakovi za uzbunjivanje:

- a) znak upozorenja na nadolazeću opasnost,
- b) znak neposredne opasnosti i
- c) znak prestanka opasnosti.

Znak za uzbunjivanje vatrogasnih ili drugih jedinica zaštite i spašavanja je znak za vatrogasnu uzbunu.

Emitiranjem signala uzbunjivanja na ugroženim dijelovima lokalne zajednice nameću promjenu svakodnevne rutine i započinje priprema za postupanje za slučaj vanredne situacije/nesreće ili katastrofe. Upozoravanje sirenama može se smatrati efikasnim ukoliko je emitirano pravovremeno uz podršku drugih sredstava kao što su npr. sredstva javnog informiranja, internet-stranice, sms-poruke kojima se opisuju o kojoj se vrsti opasnosti radi, ukoliko je pravilno i redovno vježbana procedura postupanje i ako iz datih informacija proizađu i odgovarajući postupci.

8.2. Pripravnost, aktiviranje i narastanje snaga

8.2.1. Pripravnost

Pripravnost podrazumijeva postepeno dovođenje postojećih operativnih snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje u stanje spremnosti za obavljanje spašavanja ljudskih života i imovine u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofa. Načelnik/gradonačelnik na osnovu dobijenih informacija s terena ili nadležnih institucija uvodi stanje pripravnosti putem operativno-komunikacijskog centra.

Mjerom pripravnosti određuju se postupanja i aktivnosti pripadnicima operativnih snaga, pravnim osobama i ostalim subjektima zaštite i spašavanja:

- upozorenje članovima štaba i operativnih snaga da se ne udaljavaju iz mjesta stanovanja,
- uvođenje pasivnog dežurstva,
- provjera materijalno-tehničkih sredstava i opreme,
- uvođenje dežurstva na lokaciji prihvata ili obavljanja dužnosti.

8.2.2. Aktiviranje i operacije štaba civilne zaštite/za vanredne situacije

Operativnu funkciju rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara provodi štab jedinice lokalne samouprave. Štab se sastoji od određenog broja stalnih članova. U štab mogu biti uključene i druge osobe ako je to potrebno za normalan i efikasan rad štaba. Uz saglasnost komandanta štaba u operacije štaba mogu biti uključeni i vanjski stručnjaci ako to zahtijeva određena situacija (npr. stručnjaci za geologiju i druge oblasti, pripadnici Oružanih snaga BiH, spasilačkih službi, nevladinih organizacija itd.). Stalnim članovima uručuje se Rješenje o postavljenju. Obrazac Rješenja dat je u Aneksu VIIIa, koji je dio ovo Plana. Pregled članova i potencijalnih članova štaba dat je u Aneksu VIIIb.

Svrha aktiviranja Štaba je osiguravanje efikasnog okvira za rješavanje nastale situacije u kontekstu nesreće ili katastrofe. Štab jedinice lokalne samouprave može se aktivirati na dva načina:

1. Kada zaprijeti neposredna opasnost za nastanak nesreće/vanredne situacije koja može ugroziti život i zdravlje ljudi i materijalna dobra na određenom području, štab vrši preventivnu operativnu funkciju i daje prijedlog za proglašenje stanja vanredne situacije/katastrofe. Obrazac Prijedloga za proglašenje stanja vanredne situacije/katastrofe dat je u Aneksu IX ovog plana. Rad štaba civilne zaštite u navedenim uvjetima traje do tri dana, nakon čega načelnik/gradonačelnik treba donijeti Odluku o proglašenju stanja vanredne situacije/katastrofe; obrazac Odluke dat je u Aneksu X. Obrazac Odluke o prestanku katastrofe dat je u Aneksu Xa, kojom se može definirati i da štab nastavi svoj rad dok se ne otklone opasnosti koje mogu dovesti do nastanka vanredne situacije/nesreće ili katastrofe.
2. Kada načelnik/gradonačelnik proglaši stanje vanredne situacije/katastrofe, štab vrši operativnu funkciju u fazi spašavanja i fazi otklanjanja nastalih posljedica.

Općina/Grad mora uvijek biti u stanju upravljati vanrednom situacijom/nesrećom ili katastrofom. To čini tako što njen štab koordinira sve aktivnosti na rješavanju nastale situacije, interno i eksterno obavještava o situaciji i raspoređuje resurse. Štab treba biti formiran najkasnije u roku od jednog (1) sata nakon aktiviranja i mora biti u stanju djelovati na istom nivou u kontinuitetu najmanje tri (3) dana.

Aktiviranje štaba vrši se tako što se komandant, načelnik i svi članovi štaba pozivaju (telefonskim putem ili kurirom i sl.) da odmah dođu na mjesto koje je određeno za njihov rad i da počnu obavljati svoju funkciju rukovođenja svim akcijama zaštite i spašavanja na ugroženom području. Aktiviranje štaba u svim situacijama po pravilu vrši se na zahtjev načelnika štaba u skladu s procjenom situacije, a može i na zahtjev komandanta, dok svaki član štaba može dati inicijativu iz oblasti za koju je postavljen za člana štaba.

Štab se aktivira na osnovu upozorenja koja se odnose na: vremenske prilike, procjenu moguće prijetnje, upozorenja hidrometeoroloških zavoda, aktiviranja štabova civilne zaštite/za vanredne situacije susjednih lokalnih zajednica, kantona, entiteta, Distrikta Brčko, medijskih izvještaja i nesreća/vanrednih situacija koje mogu imati utjecaj na lokalnu zajednicu. Štab se aktivira ako dođe do pojave opasnosti koja može dovesti do nastanka određene vanredne situacije/nesreće ili katastrofe ili ako je već nastala nesreća, pa se cijeni da je situacija takva da je neophodno aktiviranje štaba. U takvoj situaciji aktiviranje štaba vrši služba/odjeljenje civilne zaštite.

Štab treba obavljati svoju funkciju i izvan radnog vremena iz razloga povećanja efikasnosti sastoji se od: komandanta štaba, načelnika štaba – zamjenika komandanta i šest funkcija: (1) personalni poslovi, (2) informacije/situacijska slika, (3) operacije, (4) logistika – upravljanje resursima, (5) odnosi s javnošću i (6) komunikacije.

Primjer Rasporađa 24-satnog rada štaba civilne zaštite/za vanredne situacije dat je u Aneksu XI.

Za rad i sastanke štaba civilne zaštite/za vanredne situacije određuje se (sala) _____. Ta sala treba kao opremu imati sljedeća materijalno-tehnička sredstva:

- telefon,
- faks,
- fotokopirni aparat,
- fiksnu radiostanicu,
- računarsku opremu,
- printer,
- skener,
- internet,
- projektor,
- kartu BiH i duge karte po potrebi,
- TV prijemnik,
- stalno napajanje električnom energijom (generator),
- ostalo po potrebi.

Za alternativnu prostoriju za održavanje sastanaka i rad štaba ako se prva ne može koristiti, određuje se (sala) _____ na adresi _____ na _____ spratu.

U nastavku će sve uloge biti opisane u svrhu razgraničenja zadataka i aktivnosti.

8.2.3. Komandant štaba

Pored aktivnosti koje obavlja u okviru svoje nadležnosti kao načelnik/gradonačelnik, obavlja i sljedeće:

- na prijedlog načelnika štaba saziva sjednice, predlaže dnevni red i rukovodi radom sjednica i potpisuje akte koje štab donosi iz svoje nadležnosti;
- s članovima štaba priprema program aktivnosti koji se donosi za narednu kalendarsku godinu,
- donosi odluke o angažiranju snaga i sredstava,
- proglašava stanje i prestanak stanja katastrofe/vanredne situacije.

8.2.4. Načelnik štaba

- U slučaju odsustva komandanta štaba sjednicu zakazuje i vodi načelnik štaba i poduzima sve potrebne mjere značajne za zaštitu i spašavanje, o čemu obavještava komandanta štaba kada počne vršiti svoju funkciju;
- aktivira štabove mjesnih zajednica;
- predsjedava štabom i u slučaju odsustva članova štaba donosi odluku o angažiranju snaga zaštite i spašavanja, materijalno-tehničkih sredstava, zbrinjavanju stanovništva, preuzima odnose s javnošću i dr.

8.2.5. Personalni poslovi

- Vođenje evidencija i kontakt-podataka o članovima štaba civilne zaštite/za vanredne situacije;
- vođenje evidencije o upotrebi snaga zaštite i spašavanja na terenu;
- procjenjuje stanje snaga na području općine i predlaže upućivanje zahtjeva susjednim jedinicama lokalne uprave, višim nivoima vlasti, oružanim snagama i dr.

8.2.6. Informacije/situacijska slika

Kontinuirano prikuplja informacije i ažurira situacijsku sliku stanja na terenu, prikuplja informacije o vremenskim uvjetima i prognozi, zatvorenim putnim komunikacijama, proizvodi potrebne karte, analizira situaciju, opasnosti i moguće posljedice itd.

Prikuplja podatke s ugroženog područja i stalno ih dostavlja štabu. Informacije se moraju pohraniti u informacijsku bazu i dostaviti precizno, tačno, sistematično i kontinuirano (svakodnevno), po pravilu svaka dva sata i tako se postupa sve dok se provode akcije na spašavanju ugroženih ljudi i materijalnih dobara, odnosno dok se provode akcije na oticanju nastalih posljedica.

8.2.7. Operacije

Pomaže komandantu i načelniku štaba u rješavanju operativnih aspekata nastale situacije, angažira postojeće resurse, vrši analizu i procjenu situacije, planira provođenje zadataka, vodi evidenciju o svim poduzetim aktivnostima obavještavanja i uzbunjivanja stanovništva, snabdijevanja stanovništva i provođenja evakuacije, određuje zabranu pristupa, priprema odluke i dr.

Brine o a) monitoringu i distribuciji informacija putem web-stranice, e-maila, telefona, faksa, i b) komunikaciji, pripremanju izještaja i slanju informacija partnerskim institucijama i organizacijama; vodi evidenciju primljenih poziva, zapisnik te evidenciju o angažiranim jedinicama itd.

8.2.8. Logistika – upravljanje resursima

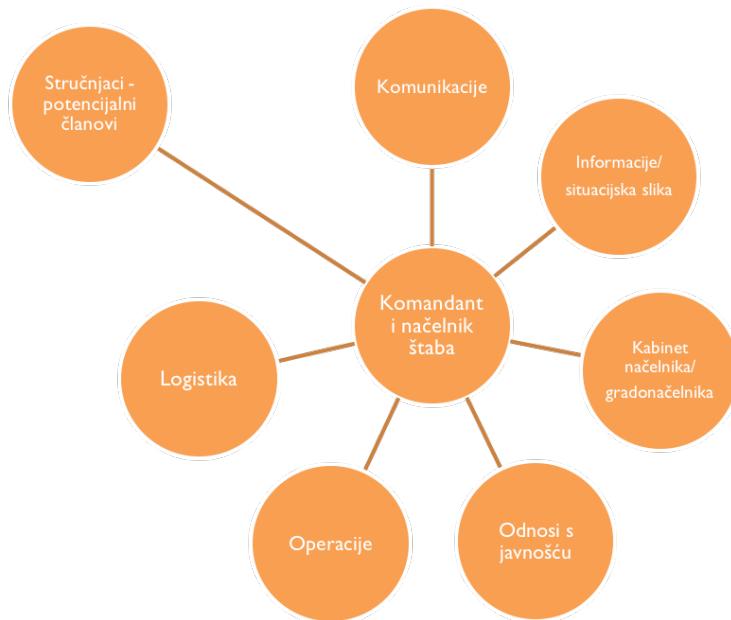
Osigurava prijevoz, hranu, smještaj, potrebnu opremu, medicinsko zbrinjavanje, prevodioce za štab, rješava administrativne zadatke vezane za nastalu situaciju (to uključuje ugovaranje s privatnim firmama), pravnu podršku, finansijski obračun i plaćanje itd.

8.2.9. Odnosi s javnošću

Izrađuje saopćenja za javnost, daje odgovore na pitanja novinara, organizira konferencije za štampu i sastanke s medijima, vrši medijsku analizu, snima kratke filmove, fotografira, objavljuje sadržaje na web-stranici, internetu, uspostavlja telefonsku liniju za medije, osigurava da mediji nemaju pristup prostoriji štaba, razvija strategiju za odnose s medijima.

8.2.10. Komunikacije

Pruža komunikacijsku podršku (internu i eksternu), razvija komunikacijski plan, osigurava sredstva za komunikaciju, koristi informacijsko-komunikacijsku podršku operativnog centra civilne zaštite itd.

Grafikon I - Štab civilne zaštite

8.2.11. Nivoi aktiviranja i narastanja snaga u odgovoru na vanrednu situaciju/nesreću i katastrofu

NIVO AKTIVIRANJA	OPIS
<u>Informacija o opasnosti (situaciji)</u> Obavještenje ili hitni izvještaj operativnog centra – u principu mora dati pouzdane informacije koje su koncizne i daju opći pregled: <ul style="list-style-type: none"> • o situaciji – šta se može desiti, gdje, kada i zašto; • procjena rizika – postoje li indikatori da bi se situacija mogla pogoršati, utječe li situacijska slika na tekuće aktivnosti i iziskuje li mjere i aktivnosti; • medijska pokrivenost – kako mediji izvještavaju o situaciji; • akcije - koje snage treba staviti u stanje pripravnosti i šta se očekuje da urade, gdje, kada i kako; • korištenje resursa – koji su resursi potrebni, gdje i kada, • komunikacija – kako se komuniciraju poruke prema vani. 	Obavještenje načelniku/gradonačelniku jedinice lokalne samouprave i ključnom osoblju u situaciji kada nije potrebno aktivirati štab. Stavljanje u stanje pripravnosti snaga operativnog odgovora.
<u>Pripravnost štaba</u> Pozivanje članova štaba. Kontakt-podaci pohranjeni su u operativnom centru – kod operativnog dežurnog, a pored kontakt-telefona i adrese, sadrži razlog, vrijeme, mjesto pozivanja kao i neophodnu opremu tokom angažiranja u štabu koju je osoba koja se poziva dužna ponijeti sa sobom (uniforma, sredstva za ličnu higijenu i slično).	Obavještavanje članova štaba o situaciji i potrebi da ne napuštaju mjesto prebivališta. Služba/odjeljenje civilne zaštite priprema prostoriju, sredstva i materijale za rad štaba.
<u>Odgovor na vanrednu situaciju/nesreću ili katastrofu</u> Angažiranje snaga i sredstava po Planu zaštite i spašavanja. Aktiviranje štaba.	Okupljanje cijelog štaba u cilju upravljanja vanrednom situacijom/ nesrećom ili katastrofom u dužem periodu.

9. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA U VANREDNIM SITUACIJAMA/NESREĆAMA I KATASTROFAMA

9. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA U VANREDNIM SITUACIJAMA/NESREĆAMA I KATASTROFAMA

Svrha upravljanja informacijama je da se osigura štabu pregled ukupne situacijske slike. U slučaju nesreće ili katastrofe/vanredne situacije štab prikuplja informacije iz različitih izvora. Izvori informacija mogu biti interni i eksterni. Da bi se štabu osigurale relevantne informacije redovno se:

- prate e-mail adrese i odgovara na telefonske pozive,
- prati vremenska prognoza,
- prate domaći i međunarodni mediji (televizija, radio, Internet-portali itd.),
- dostavljaju izvještaji s terena, od susjednih jedinica lokalne samouprave, viših nivoa vlasti,
- održavaju sastanci s partnerskim institucijama i organizacijama,
- provjerava stanje osoblja/ljudstva i sredstava/opreme,
- izrađuju karte,
- analiziraju potrebe i nedostaci s obzirom na datu situaciju.

9.1. Dokumentiranje informacija

Važne informacije i odluke moraju se čuvati u pisanom obliku. Načelnik štaba osigurava vođenje adekvatne dokumentacije vezane za sastanke, donesene odluke, primljene izvještaje itd. Sve važne primljene i poslane informacije (telefonski pozivi, e-mailovi itd.) trebaju imati svoju evidenciju (vrijeme, datum, kome je poslana, od koga je primljena, određene napomene itd.). Načelnik štaba obrazuje listu aktivnosti/zadataka s naznakom „završeno“, „u toku“ ili „neriješeno“.

9.2. Situacijska slika o vanrednoj situaciji/nesreći ili katastrofi

Da bi se osigurao visok nivo informacija na osnovu kojih se donose odluke, štab formira situacijsku sliku u kojoj su sažete najvažnije informacije o vanrednoj situaciji/nesreći ili katastrofi. Situacijska slika zasniva se na informacijama koje se prikupljaju iz unutrašnjih i vanjskih izvora. Situacijska je slika dokument od 1-2 kucane strane popraćen kartama i fotografijama, koji se fokusira na specifičnu vanrednu situaciju/nesreću ili katastrofu. Dokument se piše razumljivim jezikom. Situacijska slika stalno se ažurira i dopunjava, naročito prije sastanaka štaba.

9.3. Pregled resursa jedinice lokalne samouprave

Štab civilne zaštite treba imati pregled svih resursa kojima raspolaže, a koji bi se mogli upotrijebiti u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe. Pregled resursa vodi služba/odjeljenje civilne zaštite.

10. KOMUNIKACIJA U SLUČAJU VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE

10. KOMUNIKACIJA U SLUČAJU VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE

U slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe treba osigurati da jedinica lokalne samouprave:

- može brzo, efikasno i precizno odgovoriti na komunikacijske potrebe,
- medijima, partnerskim institucijama i organizacijama, javnosti i svome osoblju pruži potrebne informacije,
- uspostavi ured za odnose s javnošću koji će se nalaziti blizu prostorije u kojoj je smješten štab civilne zaštite.

U slučaju kada se aktivira štab, poduzimaju se sljedeće aktivnosti:

- vrši se monitoring medija (TV, radio, štampa, internet – domaći i inozemni),
- imenovani glasnogovornik u stalnom je kontaktu s medijima,
- kreira se strategija za odnose s medijima i javnošću i po potrebi ažurira. Strategija, kao minimum mora sadržavati upute ko, šta i o čemu govoriti,
- uska saradnja sa svim akterima na području jedinice lokalne samouprave,
- dostavljaju se upute o načinu ponašanja osoblja u određenim situacijama,
- načelniku štaba dostavlja se lista kontakata s medijima i sva komunikacija radi ažuriranja situacijske slike.

III. OPERATIVNI ODGOVOR – pregled posebnih planova odgovora vezanih za konkretnе scenarije vanrednih situacija/nesrećа i katastrofa

II. OPERATIVNI ODGOVOR – pregled posebnih planova odgovora vezanih za konkretnе scenarije vanrednih situacija/nesreća i katastrofa

Za vanredne situacije/nesreće ili katastrofe opisane kroz scenarije u procjeni rizika, a koje su navedene u poglavljju Osnove planiranja razrađuju se planovi operativnog odgovora.

Primjer:

- Poplava – Aneks ____;
- Požar otvorenog prostora – Aneks ____;
- Požar na građevini – Aneks ____;
- Visoki snijeg i snježni nanosi – Aneks ____;
- Dugotrajan prekid telekomunikacijskih veza ili dugotrajan prekid snabdijevanja električnom energijom – Aneks ____;
- Eksplozija – Aneks ____,
- Klizište – Aneks____,
- Evakuacija – Aneks____.

12. ANEKSI KOJI DOPUNJUJU I RAZRAĐUJU OPĆI PLAN ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE

12. ANEKSI KOJI DOPUNJUJU I RAZRAĐUJU OPĆI PLAN ODGOVORA NA VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE

- Aneks I - Plan preventivnih mjera
- Aneks II – Trening i obuke
- Aneks III - Vježbe
- Aneks IVa i IVb – Obrasci za evaluaciju vježbi
- Aneks V – Popis operativnih snaga za provođenje mjera zaštite i spašavanja
- Aneks VI – Znakovi uzbunjivanja u Federaciji Bosne i Hercegovine
- Aneks VII – Znakovi uzbunjivanja u Republici Srpskoj
- Aneks VIIIa – Obrazac rješenja o postavljenju komandanta, načelnika i članova štaba
- Aneks VIIIb – Pregled članova i potencijalnih članova štaba
- Aneks IX – Obrazac Prijedloga za proglašenje stanja katastrofe/vanredne situacije
- Aneks Xa – Obrazac Odluke o proglašenju stanja katastrofe/vanredne situacije
- Aneks Xb – Obrazac Odluke o prestanku stanja katastrofe/vanredne situacije
- Aneks XI – Primjer rasporeda 24-satnog rada štaba

Aneks I

Aneks I

BOSNA I HERCEGOVINA

ENTITET

OPĆINA/GRAD

PLAN PREVENTIVNIH MJERA OPĆINE/ GRADA ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA

(U tabeli u nastavku navesti rizik, preventivne mjere koje rizik svode na minimum, rezultat koji se želi postići, indikator koji to pokazuje, rok /preventivna mjera može biti stalna i periodična, npr., svakog proljeća ili jeseni/, nosioce i rokove, prepostavljene finansijske troškove te s kime se sarađuje u ostvarivanju implementacije mjere.)

Sve što je obilježeno sivom bojom u kurzivu zamijeniti odgovarajućim riječima ili nazivima ili brisati, ukoliko je pisano u vidu smjernice.

Datum: _____

Rizik	Posljedice	Mjera	Rezultat	Indikator	Nosioci mjere i rok	Finansijski troškovi (iznos)	Sarađuje

PRIJEDLOG PREVENTIVNIH MJERA ZA UNOŠENJE U PLAN PREVENCIJE

- Kontrola poštivanja propisanih građevinsko-tehničkih normi kod izgradnje građevinskih (stambenih, poslovnih, infrastrukturnih) i drugih objekata
- Poduzimanje mjera za sprečavanje bespravne gradnje stambenih, poslovnih i drugih objekata i zakonsko sankcioniranje svih koji svojim nepropisnim i nestručnim radnjama prouzrokuju nastanak klizišta i odrona zbog čega su nastale posljedice na materijalnim dobrima u javnom ili privatnom vlasništvu
- Sanacija najprioritetnijih klizišta i odrona zemljišta koji ugrožavaju i oštećuju infrastrukturne, stambene i druge objekte po prethodno izrađenoj projektnoj dokumentaciji

- Prikupljanje podataka o pojavama klizišta i odrona te kontinuirano vođenje i ažuriranje katastra klizišta
- Izrada, štampanje i distribucija uputstava građanima o ponašanju u slučaju vanredne situacije / nesreća i katastrofa
- Pojačan inspekcijski nadzor nad gradnjom objekata
- Procjena ranjivosti građevina na zemljotrese i druge opasnosti
- Ospoznavanje struktura zaštite i spašavanja
- Pravovremeno organiziranje/ugovaranje rada zimske službe
- Provođenje zdravstvenog odgoja u svrhu podizanja duševne i tjelesne sposobnosti građana
- Izrada karata plavnih područja, najkritičnijih mjesta na vodotocima, klizišta i erozivnih područja
- Utvrđivanje kritičnih mjesta i izrada pregleda s najvažnijim podacima o plavnom pojusu
- Uređenje korita rijeka, vodotoka II kategorije i većih potoka
- Čišćenje snijega i leda s javnih saobraćajnih površina lokalnog značaja i lokalne nadležnosti
- Pošumljavanje goleti radi smanjenja bujica i erozija tla
- Deponiranje dovoljnih količina posipnog materijala na proširenjima uz kolovoze na usponima cesta
- Nabavka, preuzimanje i deponiranje abrazivnog materijala za sprečavanje klizavosti
- Zabrana stambene izgradnje u plavnom pojusu
- Otkrivanje i otklanjanje uzroka oboljenja, odnosno sprečavanje i suzbijanje bolesti i njihovih posljedica
- Praćenje meteorološke situacije i prikupljanje podataka bitnih za zaštitu od vanrednih situacija / nesreća i katastrofa
- Poduzimanje različitih mjer na zaštiti voda za piće od različitih oblika zagađenja na čitavoj teritoriji općine
- Procjenjivanje i utvrđivanje razmjera opasnosti za ljudi i materijalna dobra od posljedica visokog snijega i sniježnih nanosa
- Poduzimanje mjera zaštite od supstanci štetnih po zdravlje, uključujući sve mjerne za očuvanje, unapređenje i poboljšanje zdravstvenih uvjeta životne sredine i radne okoline te higijenskih uvjeta za život i rad čovjeka
- Prikupljanje podataka o opasnosti od epidemija
- Uspostaviti saradnju s udruženjima građana čija je neposredna djelatnost vezana za aktivnosti na vodi i pod vodom
- U izradi i usvajanju prostornih, regulacionih i drugih planova građenja integrirati koncept smanjenja rizika od katastrofa
- Evidentiranje objekata podložnih rušenju zbog loše gradnje, odnosno objekata zbog čijeg se rušenja mogu ugroziti drugi objekti zbog blizine gradnje
- Ospoznavanje i opremanje struktura zaštite i spašavanja na vodi i pod vodom, priprema i ospoznavanje građanstva u okviru porodica, stambenih i poslovnih objekata, mjesnih zajednica na provođenju mjera zaštite i spašavanja od poplava
- Iskustva iz vanrednih situacija / nesreća, katastrofa i vježbi ugraditi u planove zaštite i spašavanja
- U pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta organa uprave jasno odrediti službu/odjeljenje uprave jedinice lokalne samouprave koja vodi poslove pokretanja projektiranja i sanacije klizišta i odrona zemljишta, kao i službu koja vodi katastar klizišta
- Izgradnja novih i sanacija postojećih kanala i vodopropusta za regulaciju i odvodnju površinskih (atmosferskih, otpadnih i drugih) voda
- Izgradnja novih i održavanje izgrađenih drenaža terena
- Zasađivanje zemljишta podložnog klizanju različitim biljnim kulturama
- Čišćenje kanala i vodopropusta u naseljenim mjestima
- Provođenje mjera imunizacije građana od mogućih zaraznih bolesti
- Izmjena ratarskih u korist voćarskih kultura u plavnom pojusu
- Deponiranje vreća napunjениh pijeskom na kritičnim mjestima
- Izgradnja nasipa za odbranu od poplava
- Provođenje mjera posebnog nadzora nad stanovnicima starijim od 65 godina
- Snabdijevanje lijekovima i drugim sredstvima za liječenje
- Popravka ranije izgrađenih nasipa koji su oštećeni iz raznih razloga

- Praćenje prognoze kretanja vodostaja
- Prikupljanje podataka o opasnosti od poplave
- Kontinuirana kontrola objekata vodosnabdijevanja, u naseljenim mjestima, privrednim društvima, javnim ustanovama i sl.
- Animiranje građana za provođenje redovnih ljekarskih pregleda radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti
- Provođenje mjera zdravstvene zaštite djece predškolskog uzrasta, briga o njihovom zdravstvenom stanju te unapređenje zdravlja i učešće u podizanju psihofizičke sposobnosti
- Kadrovsko jačanje i materijalno-tehničko opremanje higijensko-epidemiološke službe (HES) doma zdravlja
- Organiziranje, popuna, obuka i tehničko osposobljavanje operativnog centra
- Osposobljavanje i tehničko opremanje povjerenika i jedinice civilne zaštite za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja od prirodnih nepogoda
- Organiziranje i provođenje kontinuirane dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (DDD)
- Priprema i osposobljavanje građanstva u okviru porodica, stambenih i poslovnih objekata, mjesnih zajednica na provođenju mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća
- Organiziranje, uvezivanje, tehničko osiguranje i stavljanje u funkciju sistema veza potrebnih za upravljanje, osmatranje i uzbunjivanje
- Planiranje djelovanja dovoljnog broja medicinskih ekipa u slučaju vanrednih situacija / nesreća i katastrofa
- Postavljanje kriterija i praga na osnovu kojeg se lakše može odrediti prijedlog za proglašenje stanja vanredne situacije / katastrofe.

Aneks II

Aneks II

BOSNA I HERCEGOVINA

ENTITET

OPĆINA/GRAD

PLAN TRENINGA/OBUKE

Datum:

Općina/grad mora osigurati da njene/njegove snage zaštite i spašavanja posjeduju potrebne kompetencije/sposobnosti za obavljanje svojih zadataka. Da bi osigurala razvijanje i održavanje relevantnih vještina, planskim aktivnostima općina/grad mora odgovoriti na pitanja kao što su:

- Koje kompetencije/sposobnosti općina/grad mora imati na raspolaganju?
- Ko treba da bude treniran/obučen, a ko mora poboljšati svoje kompetencije/sposobnosti?

Rizik	Posljedice iz kojih proizlazi potreba za treningom/obukom	Trening/obuka	Zadatak/cilj	Indikator	Nosilac i rok	Finansijski troškovi	Sarađuje

Tokom realizacije treninga/obuke polaznici trebaju steći/obnoviti/proširiti već stečena znanja iz oblasti kao što su: strateško/operativno/taktičko upravljanje u slučaju vanredne situacije/nesreće ili katastrofe; rad u štabu; korištenje relevantnih informacijskih i drugih tehnologija za upravljanje vanrednom situacijom/nesrećom ili katastrofom; komunikacija u slučaju vanrednih situacija/nesreća i katastrofa; saradnja s medijima; operativni odgovor na vanredne situacije/nesreće i katastrofe, ali i obnavljanje znanja i vještina pružanja prve medicinske pomoći.

Aneks III

Aneks III

BOSNA I HERCEGOVINA

ENTITET

OPĆINA/GRAD

PLAN VJEŽBI NA NIVOU OPĆINE/GRADA ZA PRIPREMANJE ZA SLUČAJ VANREDNE SITUACIJE/NESREĆE ILI KATASTROFE

Datum:

U cilju što boljeg upravljanja u vanrednim situacijama / nesrećama i katastrofama, na nivou općine/grada provodit će se vježbe, u svrhu provjere i razvijanja:

- sposobnosti spasilačkih službi;
- planova i procedura;
- opreme i tehnike te saradnje s eksternim partnerima.

Rizik	Posljedice iz kojih proizlazi potreba za	Učesnici vježbe	Zadatak/cilj	Indikator	Nosilac i rok	Finansijski troškovi	Sarađuje

Sve vježbe dizajnirane su tako da treniraju sposobnosti spasilačkog i štabskog osoblja u vezi s jednim ili svim ključnim zadacima upravljanja u vanrednim situacijama / nesrećama i katastrofama, a to su: aktiviranje i operacije štaba civilne zaštite, upravljanje informacijama, koordinacija akcija i resursa, komunikacija i operativni odgovor. Težište ovih aktivnosti je na štabu i snagama operativnog odgovora i njihovom snalaženju u vanrednoj situaciji / nesreći ili katastrofi. Da bi vježba što približnije odražavala stvarno stanje, potrebno je planirati jednu vježbu na godišnjem nivou u kojoj bi se moglo kombinirati djelovanje scenarija rizika i adekvatnog odgovora.

Aneks IV

Aneks IVa – Obrazac za evaluaciju vježbi

NAZIV VJEŽBE

Održana od ____ do ____

- Upitnik za evaluaciju -

A.	Cijela vježba
P1	Organizacija vježbe
	Odlično Dobro Prosječno Loše Vrlo loše
Komentari:	

P2	Mjesto održavanja
	Odlično Dobro Prosječno Loše Vrlo loše
Komentari:	

P3	Trajanje vježbe
	Odlično Dobro Prosječno Loše Vrlo loše
Komentari:	

P4	Da li imate dodatne komentare, sugestije za poboljšanje – ukupan utisak?
	Odlično Dobro Prosječno Loše Vrlo loše
Komentari:	

P5	Trajanje vježbe
	Odlično Dobro Prosječno Loše Vrlo loše
Komentari:	

Aneks IVb – Obrazac za evaluaciju obuka

NAZIV OBUKE

- Upitnik za evaluaciju -

P1	Smatrate li da je ova obuka znatno unaprijedila Vaše profesionalne vještine?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P2	Da li su Vas prezentirane teme motivirale da učite više o ovoj oblasti?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P3	Da li su predavači bili jasni?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P4	Je li postojao dobar balans između predavanja i vježbi?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P5	Smatrate li da će Vam znanje stečeno na ovoj obuci pomoći da identificirate oblasti u Vašoj instituciji/organizaciji u kojima je potrebno poboljšanje?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P6	Da li su predavači jednako tretirali ženske i muške učesnike obuke?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P7	Da li je saradnja među učesnicima dobro funkcionalala?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

P8	Smatrate li da će Vam znanje stečeno na ovoj obuci pomoći da identificirate oblasti u Vašoj instituciji/organizaciji u kojima je potrebno poboljšanje?				
	Da, vrlo	Da, dovoljno	Da, djelimično	Da, malo	Ne, nikako
Komentari:					

Zaključak					
P9	Koja je Vaša ukupna ocjena obuke?				
Sadržaj					
Odlično	Dobro	Prosječno	Loše	Vrlo loše	
Navedite svoja pozitivna iskustva tokom obuke:					
Navedite svoja negativna iskustva tokom obuke, ako ih je bilo:					
Navedite čime se, prema Vašem mišljenju, ovaj tip obuke može unaprijediti:					

Aneks V

Aneks V

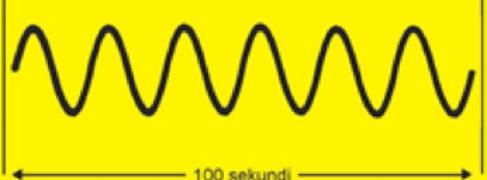
Popis operativnih snaga za provođenje mjera zaštite i spašavanja

R. br.	NAZIV I SJEDIŠTE	IME I PREZIME OSOBE ZA KONTAKT I KONTAKT-PODACI	
1.	Služba/odjeljenje civilne zaštite	Ime i prezime	Kontakt-podaci
2.	Vatrogasna jedinica	Ime i prezime	Kontakt-podaci
3.	Udruženje građana značajno za zaštitu i spašavanje	Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
4.	Pravne osobe značajne za zaštitu i spašavanje	Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
5.	Dom zdravlja	Ime i prezime	Kontakt-podaci
6.	Veterinarska stanica	Ime i prezime	Kontakt-podaci
7.	Poličijska stanica	Ime i prezime	Kontakt-podaci
8.	Mjesne zajednice	Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
		Ime i prezime	Kontakt-podaci
9.	Službe/odjeljenja civilne zaštite susjednih jedinica lokalne samouprave (JLS)	JLS 1	Ime i prezime Kontakt-podaci
		JLS 2	Ime i prezime Kontakt-podaci
		JLS 3	Ime i prezime Kontakt-podaci
		JLS 4	Ime i prezime Kontakt-podaci

Aneks VI

Aneks VI

Znakovi za uzbunjivanje u Federaciji Bosne i Hercegovine

ZNACI ZA UZBUNJIVANJE	POSTUPCI GRAĐANA															
<h3>»OPĆA OPASNOST«</h3> <p>Emitira se zavijajućim tonom u trajanju od 100 sekundi, s tim da se u toku prva četiri sata, znak opće opasnosti ponavlja više puta.</p> <p>Signal »opća opasnost« emituje se u trenutku kada građanima i materijalnim dobrima prijeti opasnost od:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Pojave plavnog vala koji nastaje od rušenja ili preljevanja brana na hidroakumulacijama2) Velikog požara3) Kretanja radioaktivnog oblaka ili pojave većih količina otrovnih materija u vidu oblaka iz hemijskih postrojenja4) U ratu kada prijeti opasnost od artiljerijskih ili drugih dejstava ili napada iz vazduha na određenom području5) Druge vrste opasnosti, koje mogu ugroziti živote i zdravlje većeg broja ljudi na određenom području.	<p>Uključite radio ili tv prijemnik. Poslušajte saopštenje o vrsti nadolazeće opasnosti i mjerama koje je neophodno poduzeti.</p> <p>1) AKO SE RADI O POJAVI PLAVNOG VALA, građani su dužni, ako imaju vremena, poduzeti sljedeće postupke: a) u stanu ili kući isključiti električne i druge instalacije i zatvoriti vodu; b) namještaj, pitku vodu i životne namirnice skloniti na više dijelove kuće ili stanu; c) uzeći neophodne lične stvari (lične dokumente, novac, tranzistor, čeve i dr.) i skloniti se na sigurno mjesto, odnosno mjesto koje ne može biti ugroženo plavnim valom; i na tom mjestu sačekati emitovanje signala za »prestanak opasnosti«, a nakon tog signala postupiti po narednjima i uputstvima općinskog štaba civilne zaštite ili povjerenika civilne zaštite. 2) AKO SE RADI O POJAVI VELIKOG POŽARA, građani trebaju, ako imaju vremena, poduzeti sljedeće postupke: a) u stanu ili kući isključiti sve električne aparate i zatvoriti dovod gasa; b) zatvoriti vrata i prozore da bi se sprječilo strujanje vazduha i razbuktanje požara; c) uzeći neophodne stvari (odjeću, obuću, hranu, lične dokumente, novac i druge vrijednosti), a zatim napustiti zgradu i skloniti se na sigurno mjesto; d) uključiti se u akciju lokalizovanja i gašenja požara, prema naredbama općinskog štaba civilne zaštite ili povjerenika civilne zaštite. 3) AKO SE RADI O POJAVI RADIOAKTIVNOG OBLAKA IJU POJAVI VEĆIH KOLIČINA OTROVNIH MATERIJA U VIDU OBLAKA IZ HEMIJSKIH POSTROJENJA IJU SKLADIŠTA, građani trebaju poduzeti sljedeće postupke: a) ukoliko se nadu na ulici, na radnom mjestu, u stanu ili drugim mjestima smisreno i bez panike otići u najbliže sklonište ili drugo mjesto pogodno za sklanjanje, ako takva mesta postoje; b) ukoliko su u mogućnosti, trebaju ponjeti sredstva za ličnu RHZ zaštitu ili priručna sredstva od kojih se mogu napraviti određena zaštita sredstva i ta sredstva koristiti dok postoji opasnost od radioaktivnog oblaka, odnosno otrovnih materija; c) ponjeti sredstva za pružanje prve medicinske pomoći, dezinfekciona sredstva i priručna sredstva za dekontaminaciju, ako takvim sredstvima raspolazu; d) nakon izvršenog sklanjanja dalje treba postupiti prema uputstvima povjerenika civilne zaštite ili općinskog štaba civilne zaštite.</p>															
<h3>»PRESTANAK OPASNOSTI«</h3> <p>Emitira se jednoličnim tonom u trajanju od 60 sekundi.</p>	<p>Možete prestati provoditi mjere zaštite iz saopštenja. U slučaju potrebe pomozite u akcijama zaštite i spašavanja koje provode jedinice i službe civilne zaštite i spašavanja.</p> <p>Kada se emituje signal za PRESTANAK OPASNOSTI, građani su dužni da se uključe u akciju zaštite i spašavanja koju provode jedinice i povjerenici civilne zaštite i službe zaštite i spašavanja, kao što je učešće na pružanju prve pomoći, raščišćavanju terena, dekontaminaciji i ostalim zadacima koje građani mogu da vrše, odnosno treba da napuste sklonište i druge zaštitne objekte u kojima su se nalazili i vratiti se u svoje kuće ili stanove ili na svoja radna mesta.</p>															
<p>SVE POJAVE I OPASNOSTI KOJE MOGU UGROZITI LJUDE I MATERIJALNA DOBRA, GRAĐANI MOGU PRIJAVITI NA SLJEDEĆE BROJEVE:</p> <table><tbody><tr><td></td><td>OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE KANTONA SARAJEVO</td><td>121</td></tr><tr><td></td><td>POLICIJA</td><td>122</td></tr><tr><td></td><td>VATROGASCI</td><td>123</td></tr><tr><td></td><td>HITNA POMOC</td><td>124</td></tr><tr><td></td><td>OPERATIVNI CENTAR SLUŽBE CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE VOGOŠĆA</td><td>033 / 586-417</td></tr></tbody></table> <p>Izvod iz Pravilnika o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/07)</p>			OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE KANTONA SARAJEVO	121		POLICIJA	122		VATROGASCI	123		HITNA POMOC	124		OPERATIVNI CENTAR SLUŽBE CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE VOGOŠĆA	033 / 586-417
	OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE KANTONA SARAJEVO	121														
	POLICIJA	122														
	VATROGASCI	123														
	HITNA POMOC	124														
	OPERATIVNI CENTAR SLUŽBE CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE VOGOŠĆA	033 / 586-417														

Aneks VII

Aneks VII

Znakovi za uzbunjivanje u Republici Srpskoj

ЗНАКОВИ ЗА УЗБУЊИВАЊЕ

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

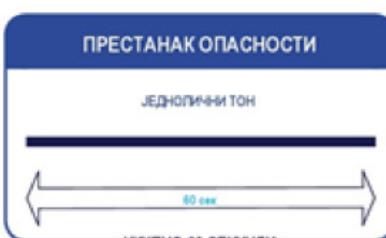
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА
ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ

- УПОЗОРАВА НА НАДОЛАЗЕЋЕ ПРИРОДНЕ И ДРУГЕ ОПАСНОСТИ: надолазећи водени талас, пожар који се приближава одређеном подручју, приближавање оплује, загађење животне средине и сл.
- УКЉУЧИТЕ РАДИО ИЛИ ТВ ПРИЈЕМНИК!
- Информишите се о догађају из поузданних извора!
- Слушајте споштена о врсти надолазеће опасности и мјерама које је потребно предузети!
- Предузмите мјере заштите које ће вам помоћи у припреми за опасност!

- УПОЗОРАВА НА НЕПОСРЕДНУ ОПАСНОСТ ОД ПОЖАРА, ПОПЛАВА, ПУЦАЊА НАСИПА, РАДИОЛОШКИХ И КЕМИЈСКИХ НЕСРЕЋА, ВОЈНИХ НАПАДА И ДРУГИХ ОПАСНОСТИ
- УКЉУЧИТЕ РАДИО ИЛИ ТВ ПРИЈЕМНИК!
- Информишите се о догађају из поузданних извора!
- Слушајте споштена о врсти опасности и мјерама које је потребно предузети!
- Хитно предузмите мјере заштите из споштена!

- УПОТРЕБЉАВА СЕ КАДА СЕ ПРОЦЕНИ ДА СУ ОПАСНОСТИ ЗА ГРЂАЊЕ ПРЕСТАЛЕ
- МОЖЕТЕ ПРЕСТАТИ ПРОВОДИТИ МЈЕРЕ ИЗ САОПШТЕЊА!
- У случају потребе, помозите у акцијама спасавања које спроводе снаге заштите и спасавања.
- Овај знак се користи и за проверу исправности система за узбуњивање.

- ДОДАТНИ ЗНАК ЗА УЗБУЊИВАЊЕ ВАТРОГАСНИХ И ДРУГИХ ЈЕДИНИЦА ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА
- ОСТАНИТЕ МИРНИ!
- Знак за узбуњивање се односи на припаднике ватрогасних и других јединица заштите и спасавања које одмах

Aneks VIIIa

Aneks VIIIa

Obrazac Rješenja o postavljenju komandanta, načelnika i članova štaba civilne zaštite

Na osnovu člana _____. Zakona _____ ("Službeni glasnik/novine _____" broj: _____) i Prijedloga općinske/gradske službe/odjeljenja za civilnu zaštitu broj: _____ od _____. godine, načelnik/gradonačelnik, donosi

RJEŠENJE

o postavljenju komandanta, načelnika i članova štaba civilne zaštite / za vanredne situacije

Član I.

(Imenovanje komandanta, načelnika i članova štaba)

- (1) Za komandanta, načelnika i članove štaba postavljaju se:
- a) (Ime i prezime), načelnik/gradonačelnik – na dužnost komandanta/zapovjednika štaba;
 - b) (Ime i prezime), rukovodilac službe/odjeljenja za civilnu zaštitu – na dužnost načelnika štaba;
 - c) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - d) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - e) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - f) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - g) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - h) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - i) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - j) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - k) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - l) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba;
 - m) (Ime i prezime), pozicija – na dužnost člana štaba.
- (2) Administrativne, materijalno-tehničke i druge poslove u vezi s potrebama štaba obavlja (Ime i prezime) _____, pozicija _____.

Član 2.

(Stupanje na snagu)

Stupanjem na snagu ovog rješenja stavljaju se van snage sva dosadašnja rješenja o postavljenjima komandanta, načelnika i članova općinskog/gradskog štaba.

Član 3.

(Objavljivanje u Službenom glasniku)

Rješenje stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom glasniku _____.

Broj: _____

Datum: _____

DOSTAVLJENO:

NAČELNIK/GRADONAČELNIK

1. Imenovani
2. Služba/odjeljenje za civilnu zaštitu (Ime i prezime)
3. Računovodstvo

Aneks VIIIb

Aneks VIIIb

Pregled članova i potencijalnih članova štaba – tabelarni prikaz

R. br.	Funkcija u štabu	Ime i prezime	Adresa i brojevi telefona			
			Adresa	Privatni tel.	Službeni tel.	Mobilni tel.
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						

Aneks IX

Aneks IX

Obrazac prijedloga za proglašavanje stanja katastrofe/vanredne situacije

Štab civilne zaštite/za vanredne situacije (jedinice lokalne samouprave) _____

Broj: _____ /

Datum: _____

NAČELNIK/GRADONAČELNIK

n. r. _____

PREDMET: Prijedlog za proglašenje stanja katastrofe/vanredne situacije dostavlja se _____

Štab (jedinice lokalne samouprave) _____ je dana _____ godine, na osnovu alarmantnih podataka dobijenih od Službe/Odjeljenja za civilnu zaštitu i provjerenih informacija starenja, održao vanrednu sednicu, nakoj je razmatrao novonastalu situaciju prouzrokovanoj _____, što je rezultiralo _____.

Nakon izvršene analize i procjene dobijenih informacija, štab Vam predlaže da s današnjim danom _____ donesete Odluku o proglašenju stanja katastrofe, s početkom u _____ sati.

DOSTAVLJENO:

1. naslovu
2. a/a

NAČELNIK

Aneks Xa

Aneks Xa

Obrazac Odluke o proglašenju stanja katastrofe / vanredne situacije

Na osnovu člana _____. Zakona _____ ("Službeni/-e glasnik/novine _____") broj: _____, člana _____. Pravilnika o _____ ("Službeni/-e glasnik/novine _____") broj: _____, na prijedlog Štaba civilne zaštite / za vanredne situacije, broj: _____ od _____ godine, načelnik/načelni, donosi

O D L U K U

o proglašenju vanredne situacije / stanja katastrofe

Član I.

(Proglašenje vanredne situacije / stanja katastrofe)

Ovom odlukom proglašava se nastanak vanredne situacije / stanja katastrofe prouzrokovane npr. poplavom, zemljotresom itd. _____ dana _____ godine u _____ sati.

Član 2.

(Određivanje snaga i sredstava)

Ovom odlukom određuju se organizirane strukture zaštite i spašavanja (jedinice lokalne samouprave), snage i sredstva javnih preduzeća, javnih ustanova, pravnih lica, kao i mjesne zajednice na provođenju akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Član 3.

(Finansiranje)

Služba/odjeljenje za finansije osigurat će finansijska sredstva u visini planiranoj u budžetu općine/grada, koja se kao akontacija koriste u akcijama zaštite spašavanja, a osiguravaju se iz sredstava (npr.: posebne naknade planirane u budžetu) _____.

Član 4.

(Ovlaštenje)

Akcijama zaštite i spašavanja rukovodit će Štab civilne zaštite / za vanredne situacije.

Član 5.

(Obaveze rukovodilaca službi/odjeljenja)

Rukovodioci službi/odjeljenja dužni su provoditi sve naredbe Štaba.

Član 6.

(Važenje Odluke)

Odluka ostaje na snazi sve dok se mjerama zaštite i spašavanja ne stvore uvjeti za normalan život i rad na ugroženom području, odnosno dok načelnik/gradonačelnik, na prijedlog Štaba, svojom odlukom ne proglaši prestanak vanredne situacije / stanja katastrofe.

Član 7.

(Stupanje na snagu)

Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom glasniku _____ i saopćava se putem sredstava javnog informiranja.

Broj: _____

Datum: _____

DOSTAVLJENO:

NAČELNIK

1. Štab
2. Služba/odjeljenje za civilnu zaštitu
3. Računovodstvo
4. a/a načelnik/gradonačelnik

(Ime i prezime)

Aneks Xb

Aneks Xb

Obrazac Odluke o proglašenju prestanka vanredne situacije/stanja katastrofe

Na osnovu člana _____. Zakona _____ ("Službeni/-e glasnik/novine _____") broj: _____, člana _____. Pravilnika o _____ ("Službeni/-e glasnik/novine _____") broj: _____, na prijedlog Štaba civilne zaštite / za vanredne situacije broj: _____ od _____ godine, načelnik/načelnici, donosi

O D L U K U

o proglašenju prestanka vanredne situacije / stanja katastrofe

Član 1.

(Prestanak vanredne situacije/stanja katastrofe)

Ovom odlukom se stavlja se vještačno proglašenje vanredne situacije/stanja katastrofe broj _____ od _____ dana _____ godine u _____ sati.

Član 2.

(Nastavak rada štaba)

Štab civilne zaštite/za vanredne situacije nastavlja s radom do momenta uspostavljanja normalne situacije na području općine/grada i otklanjanja posljedica katastrofe, a najduže do (datum) _____.

Član 3.

(Prestanak s radom)

- (1) Prestankom vanredne situacije/stanja katastrofe obustavlja se i rad (navesti kojih snaga) _____.
- (2) Potrebno je da s radom nastave (navesti koje snage) _____.

Član 4.

(Obaveze organa uprave)

Obavezuju se službe/odjeljenja da do (datum) _____ vrše dodatne poslove koji se odnose na otklanjanje svih nastalih posljedica prouzrokovanih npr. poplavom, zemljotresom itd.

Član 5.

(Komisija za procjenu štete)

Komisija za procjenu štete obavezuje se da, u skladu sa svojim nadležnostima, izvrši sve poslove na procjeni štete na pogodjenom području te odredi građevine koje nisu sigurne za daljnju upotrebu i predloži intervencije za oštećene objekte u svrhu daljne upotrebe.

Član 6.

(Ovlaštenje)

Akcijama zaštite i spašavanja rukovodit će Štab civilne zaštite/za vanredne situacije do roka navedenog u članu 2. Odluke.

Član 7.

(Obaveze rukovodilaca službi/odjeljenja)

Rukovodioci službi/odjeljenja dužni su provoditi sve naredbe Štaba civilne zaštite/za vanredne situacije.

Član 8.

(Stupanje na snagu)

Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom glasniku _____ i saopćava se putem sredstava javnog informiranja.

Broj: _____

Datum: _____

DOSTAVLJENO:

1.	Štab civilne zaštite	NAČELNIK/GRADONAČELNIK
2.	Služba/odjeljenje za civilnu zaštitu	(Ime i prezime)
3.	Računovodstvo	
4.	a/a načelnik/gradonačelnik	

Aneks XI

Aneks XI

Primjer rasporeda 24-satnog rada članova štaba

Funkcija	I. smjena	2. smjena	3. smjena
Komandant	Načelnik/gradonačelnik (Ime i prezime)		
Načelnik štaba i personalni poslovi	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)
Informacije/ situacijska slika i operacije	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)
Logistika	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)
Odnosi s javnošću i komunikacije	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)	(Ime i prezime)

